

Warszawa, dnia 3 sierpnia 2022 r.

Poz. 744

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 22 lipca 2022 r.

w sprawie ustanowienia roku 2023 Rokiem Pawła Edmunda Strzeleckiego

W 2023 roku przypada 150. rocznica śmierci Pawła Edmunda Strzeleckiego, wybitnego badacza, podróżnika, odkrywcy i filantropa, pierwszego Polaka, który okrążył indywidualnie kulę ziemską w celach naukowych. Nazwiskiem Pawła Edmunda Strzeleckiego zostało nazwanych wiele obiektów geograficznych w Australii, a on sam trwale wpisał się w jej historię.

Paweł Strzelecki urodził się w 1797 roku w Głuszynie. Pochodził ze zubożałej rodziny szlacheckiej o tradycjach patriotycznych – ojciec był powstańcem kościuszkowskim.

Paweł Strzelecki od najmłodszych lat marzył o podróżach. W swoją pierwszą wyprawę wyruszył do zachodniej i południowej Europy, a praca dla Franciszka Sapięhy pozwoliła Strzeleckiemu na sfinansowanie licznych podróży.

W 1834 roku wyruszył w 9-letnią podróż dookoła Ziemi. Szlak wypraw obejmował w latach 1834–1835 tereny dzisiejszych Stanów Zjednoczonych Ameryki, Kanady i Meksyku. Prowadził badania przyrodnicze w paśmie Appalachów, na Florydzie i w Meksyku. Nad jeziorem Ontario odkrył eksploatowane do dziś złoża rud miedzi. W Ameryce Południowej badał wulkany i złoża surowców mineralnych, a rok 1836 upłynął na dokładniejszej eksploracji i badaniach meteorologicznych w Brazylii, Urugwaju i Chile.

Od roku 1838 szlak podróży Strzeleckiego obejmował wyspy Polinezji i Hawaje, później Australię, wyspy Nowej Zelandii i Tasmanię. Na antypodach spędził 4 lata, co zaowocowało wieloma odkryciami. W Australii zbadał Wielkie Góry Wododziałowe, a najwyższy szczyt nazwał, na cześć przywódcy insurekcji z 1794 roku, Mount Kościuszko. Odkrył i nazwał Gippsland, najżyźniejszy region rolniczy Australii. Strzelecki opracował szczegółową mapę geologiczną Nowej Południowej Walii i Tasmanii. W 1843 roku wrócił do Europy, a dwa lata później wydał opracowanie naukowe o Australii pt. „Fizyczny opis Nowej Południowej Walii i Ziemi van Diemena”. Książka Strzeleckiego zawierała wyniki badań geologicznych, mineralogicznych, etnograficznych oraz informacje o klimacie, rolnictwie, faunie, florze i historii Australii i Tasmanii. Przez blisko 50 lat dzieło Strzeleckiego było niezastąpionym źródłem wiedzy o kontynencie.

Paweł Strzelecki ostatecznie osiadł w Zjednoczonym Królestwie. W czasach Wielkiego Głodu w Irlandii aktywnie angażował się w pomoc cierpiącym mieszkańcom wyspy. Swoje działania koncentrował głównie na wsparciu dzieci, nie zważając na wyznanie potrzebujących. Program dożywiania dzieci obejmował blisko 200 tysięcy osób.

Paweł Strzelecki w 1853 roku został członkiem The Royal Society of London oraz Royal Geographical Society. Jego działalność została uhonorowana licznymi odznaczeniami brytyjskimi, a Królowa Wiktoria nadała mu tytuł Rycerza Komandora Orderu św. Michała i św. Jerzego, a Uniwersytet Oksfordzki przyznał mu doktorat honorowy.

Paweł Strzelecki zmarł w 1873 roku. W 1997 roku jego prochy sprowadzono do Polski i złożono w Krypcie Zasłużonych Wielkopolan w podziemiach kościoła św. Wojciecha w Poznaniu.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, oddając hołd temu wybitnemu uczonemu i odkrywcy, ustanawia rok 2023 Rokiem Pawła Edmunda Strzeleckiego.

Marszałek Sejmu: *E. Witek*